

DOMOVINA

Izhaja dvakrat na teden, in sicer vsak torek in petek. — Dopisi naj se izvolijo pošiljati uredništvu, in sicer frankirano — Rokopisi se ne vračajo — Za inserate se plačuje 1 krono temeljne pristojbine ter od vsake petit-vrste po 20 v za vsakokrat; za večje inserate in za mnogokratno inseriranje primeren popust. — Naročnina za celo leto 8 kron, za pol leta 4 krone, za četrt leta 2 kroni; ista naj se pošilja: Upravištvu „Domovine“ v Celju.

Deželnozborna

volilna preosnova in Slovenci.

Povsod se prebivalstvo veseli, ako pride čas, da zboruje zakonodajna korporacija dotične dežele. Štajarski Slovenci pa še nikdar nismo imeli vzroka se veseliti sklicanja štajarskega deželnega zbora, v Gradcu se še za nas nikdar ni sklenilo nič dobrega. Če se nam je kaj malega podelilo, se nam je na drugi strani desetkrat toliko vzelo in dalo našim prenasajenim nemškimi sodeželanom. Akoravno je v sedanjem zasedanju štajarskega deželnega zbora na dnevnem redu velevažen predmet, namreč preosnova nazadnjaškega, v prid Nemcev, nemških meščanov in veleposestnikov, prikrojena deželnozborna volilnega reda, vendar niti to dejstvo v nas Slovence ne more vzbujati prav nič veselja. Že naprej smo prepričani, da je sedanjí naš deželni zbor nezmožen za pravično preosnovo volilnega reda. Vendar posvetimo nekaj vrstic našemu dozdajnemu volilnemu redu za deželni zbor in predlogom glede preosnove istega. Posebno se oziramo pri tem na predlog slovenskega poslanca Robiča in tovarišev.

Ko smo pred nedavnim časom pisali o okrajnih zastopih, že takrat smo omenili, da kakor v državnem zboru je uveljavljeno tudi v deželnih zborih takozvano načelo zastopstva interesov, oziroma interesnih skupin. V vsi svoji nazadnjaški obliki vlada to načelo tudi v štajarskem deželnem zboru. Nekaj stotin veleposestnikov, kar je najbolj nazadnjaško, le onih, katerih posestva so vpisana v takozvane deželne deske, voli skoro eno četrtno vseh poslancev. Interesna skupina mest in trgov ima tudi skoro eno četrtno zastopnikov, dočim imajo meščani še tudi v tretji skupini, namreč v skupini velike obrti iznova pravico voliti še povrh šest poslancev. Kmetstvo prebivalstvo pa, ki ga je štirikrat toliko nego vsega ostalega prebivalstva voli malo več nego eno četrtno vseh poslancev. Izven teh skupin imajo glas v deželnem zboru tudi trije škofje in rektor graškega vseučilišča.

Na prvi bip je videti, da je ta volilni red skrajno krivičen že zato, ker so kmetске občine, torej ljudstvo v najpravejšem pomenu besede, najslabše zastopane. Dvakratno krivičen, ker še celo mnogo trgov (zlasti slovenskih) ne sme voliti v skupini mest in trgov ampak s kmetškimi občinami. Trikrat slednjič je ta volilni red krivičen, ker ne le ne pozna potemtakem načela enakosti volilne pravice, temveč sloni celo na sramotnem načelu posrednosti, kar se tiče volitev v kmetški skupini; to se namreč pravi, da kmet ne voli svojega poslanca naravnost, ampak sme voliti vsaka kmetška občina nekaj volilnih mož (500 prebivalcev enega volilnega moža) in šele ti volilni možje volijo poslanca. Kakor če bi kmet bil tak otrok, da bi bil preneumen, da voli kar naravnost poslanca. O splošnosti volilne pravice pa pri nas seveda sploh ni govora, kajti ne sme voliti vsak polnoleten, niti ne vsak moški deželan, temveč šele oni, ki plačuje najmanj 10 K direktnega davka.

Dočim se je za državnozborna volitve prikraševanje ljudstva vsaj nekoliko oblačilo, ker

je že pod Taafelijevim ministrstvom bil predpisani davčni znesek nekoliko znižan in je pod ministrom Badenijem bila uvedena takozvana splošna volilna skupina, v kateri se voli gotovo število poslancev brez ozira na to, ali volilec plačuje davek ali ne, štajarski deželni volilni red v tem smislu do sedaj nikakor ni izpremenjen. Tudi sramotnega načela, da kmetje smejo voliti le posredno — po volilnih možih, se še v štajarskem volilnem redu ni opustilo, dočim so to sklenili že drugi deželni zbori zlasti kranjski in niževavstrijski. Šele zadnja leta se vsled vsestranskega pritiska tudi stranke štajarskega deželnega zbora vsaj na videz trudijo volilni red preosnovati v pravičnejšem smislu. Vložile so svoje predloge za preosnovo vladajoča nemško-nacionalna ali Deršatova stranka, nadalje stranka Rokitanskega, vodje takozvanih „bauernbündlerjev“. Oba predloga sta le pesek v oči volilcev in kar se kmetških in zlasti kar se slovenskih koristi tiče, popolnoma nesprejemljiva. Kmetškim koristim bolj ustrežajoč je predlog nemških konservativnih kmetških poslancev, zahteve Slovencev pa povdarja predlog poslanca Robiča in ostalih slovenskih poslancev. O načelih tega predloga z ozirom na dosedanje razmere in ostale predloge nekaj besed.

Kakor nemški kmetški poslanci so tudi Slovenci za znatno zmanjšanje števila poslancev za veleposestvo, če se že sploh da veleposestvu posebno zastopstvo, kar je pa sicer nepotrebno. Robičev predlog pa tudi zahteva, da glede volilne pravice v veleposestvo ne odločuje brezposelno dejstvo, ali je posestvo vpisano v deželnih deskah. Da se zmanjša število veleposestniških poslancev, imamo dovolj vzroka zahtevati mi Slovenci. Saj štajarski veleposestniki ob vsaki priliki gredo roko v roki z nemškimi meščanskimi poslanci v boj proti kmetškim koristim. V narodnem oziru nam pa noben nemško-nacionalni poslanec ni bolj sovražen nego takozvano nemško-napredno zastopstvo veleposestva. Seveda ni niti najmanj upanja, da se v tem oziru kaj v prid kmetov in v prid Slovencev izpremeni. Večino imajo ravno nemški veleposestniki in meščanski poslanci. Ti pa ne bodo odstopili od krivičnih predprav, ki jim jih zajamčuje dosedanjí volilni red. Kaj tem ljudem mar, kaj ljudstvo zahteva!

Predlog nemške meščanske stranke (Deršatta!) zahteva še celo pomnožitev števila poslancev za mesta in trge, akoravno mesta že do sedaj volijo nerazmerno veliko število.

Seveda se temu predlogu ustavlja o nemški kmetški poslanci konservativci in le deloma in na videz „bauernbündlerji“, prav odločno pa tudi slovenski kmetški poslanci. V zvezi z vsem tem zahtevajo nemški in slovenski kmetški poslanci znižanje zahtevanega davka za opravičenje voliti v mestni skupini in sicer na 8 K direktnega davka. Robičev predlog in predlog nemških konservativcev zahteva tudi, da vsi trgi volijo v skupini mest in trgov, kar do sedaj ni bilo. Zlasti na Spodnjem Štajarskem so dosedaj volili vsi manjši (namreč slovenski!) trgi s kmetškimi občinami, tako da so Nemci v skupini mest in trgov temlažje prodrali z izvolitvo nemških poslancev. Seveda ni upanja, da bi se to načelo v novem volilnem redu izpremenilo, kajti večino

imajo v deželnem zboru nemški mestni poslanci, ki se bodo v zvezi z nemškimi veleposestniki uprli vsaki izpremembi, ki bi bila v korist kmetom in zlasti taki izpremembi, ki bi bila pravična za Slovence.

V ostalem se splošno strinjajo zahteve obeh skupin nemških kmetških in slovenskih poslancev. Vse te tri stranke zahtevajo pomnožitev števila kmetških poslancev, kar bi bilo edino pravično. Istotako zahtevajo konservativni nemški in slovenski kmetški poslanci olajšanje volitev v kmetških občinah na ta način, da se volitev vrši na več krajih in ne za cel okraj v enem mestu, ki je večini volilcev preveč oddaljeno. Vse kmetške stranke so tudi edine glede zahteve da se uvede tajna volitev po listkih, da vsakdo lahko odda svoj glas po svoji vesti in ne da bi se moral bati, da bode kdo izvedel, koga je volil.

Voliti bi se pa v smislu zahtev kmetških poslancev moralo tudi v kmetških občinah za naprej naravnost in ne po volilnih možih kakor do sedaj. Kdor ima volilno pravico, naj bi smel naravnost voliti poslanca in ne najprej volilnega moža, ki odda v imenu onih, ki so ga volili, svoj glas za tega ali drugega poslanca. Da bi se dosegla pomnožitev števila kmetških poslancev, zlasti slovenskih, o tem seveda niti misliti ni, saj ima večino, kakor gori omenjeno, nemška meščanska stranka v zvezi z nemško zagrizenimi veleposestniki. Najprej bi se še dalo upati, da se bodo dosegle zaželjene olajšave glede volitev v kmetških občinah in da se uveljavi tudi načelo tajnih in neposrednih, direktnih volitev. Pa tudi to ob samo navidezni naprednosti nemških naprednjakov ni popolnoma zagotovljeno.

Najznamenitejša točka v preosnovi deželnega volilnega reda je pa zahteva, katero povdarja zlasti tudi predlog slovenskih poslancev, naj se uvede po načinu kakor za državni zbor tudi v deželnem zboru takozvani splošni volilni razred, v katerem bi prebivalstvo brez ozira ali davke plačuje ali ne, po okrajih volilo za celo deželo še povrh gotovo število poslancev. Da se uvede ta splošna kurija, ti zahtevi hočejo vsaj navidezno ustreči vse stranke. Seveda vladajoči stranki hočete ti kuriji prepustiti le kakih šest poslancev, dočim zahtevajo kmetški poslanci večje število. Ali se bode v tem oziru kaj doseglo in koliko, je še zelo negotovo, kajti nemške stranke bodo gledale na to, da bode na kmetško ljudstvo prišlo kar najmanj poslancev, na pol milijona Slovencev hočejo preračunati baje kar samo enega novega poslanca v splošni volilni kuriji. Če bi pa stvar bila taka, tedaj store Slovenci edino prav, ako v zvezi z nemškimi konservativci ob sklepanju zopet zapustijo deželni zbor in onemogočijo sklepanje o še krivičnejšem volilnem redu nego je dosedanjí.

Sklenemo pa lahko kratkoma, da od vseh poskusov volilne preosnove v našem deželnem zboru za nas Slovence ni nič ugodnega pričakovati in bi bila tudi velika zmeta, sploh pričakovati pravico iz Gradca. Najzdravejše načelo, katerega se držimo je pa, da neumorno delujemo za vsestranski narodni napredek doma na Spodnjem Štajarskem, kajti to bode najzanesljivejša in najtrdnjša podlaga naše boljše bodočnosti.

Interpelacija

državnega poslanca dr. Ploja in sodrugov na eksc. pl. Körberja, ministra notranjih zadev, gledé nepostavnega postopanja pri volitvah v gornjeradgonski okrajni zastop.

„Dne 11. septembra 1903 so se vršile volitve za gornjeradgonski okrajni zastop iz skupine kmetijskih občin.

Pri tej volitvi se je udeležil kot zastopnik občine Hrastje-Mota Jakob Černjavič, posestnik na Moti, v resnici pa je bil izvoljen Jakob Misleta, posestnik na Moti.

Volilno legitimacijo je dobil od c. kr. okrajnega glavarstva Ljutomer Jakob Černjavič, v kljub temu da ni bil izvoljen, in se je na podlagi te legitimacije udeležil volitve kot volil mož za imenovano občino.

Jakob Černjavič je oddal svoj glas za privržence I. Wratschkove stranke katera je tudi z enim glasom zmagala.

Jakob Misleta je bil odločen pristaš nasprotno stranke I. Wratschko ta, tako da se je z nepostavno udeležitvijo Jakoba Černjaviča izpremenil volilni rezultat, in da so zmagali privrženci g. I. Wratschka, med tem ko bi bila sicer zmagala nasprotna stranka.

Jakob Černjavič se je torej udeležil volitve na podlagi kazenskega dejanja, bodisi da je falzificiral volilni protokol, bodisi da se mu je nalašč poslala od c. kr. okrajnega glavarstva Ljutomerskega legitimacija.

K temu še omenimo, da se je enak slučaj primeril v občini Grabonoš, kjer je dobil legitimacijo Jožef Šijanec, in le vsled reklamacije občinskega predstojništva je c. kr. okrajno glavarstvo legitimacijo pravemu volilnemu možu gosp. Antonu Sattlerju poslalo.

Podpisani torej vprašamo:

„a) Ali hoče c. kr. ministrstvo za notranje zadeve nemudoma poizvedovati, na kateri podlagi je v imenovanih dveh slučajih izdalo c. kr. okrajno glavarstvo v Ljutomeru volilne legitimacije.

b) Zakaj je v občini grabonoški prvotna legitimacija bila dostavljena privržencu g. I. Wratschka in ne izvoljenemu možu?

c) Na kak način je prišel Jakob Černjavič do volilne legitimacije za občino Hrastje-Mota?

d) Ali je pripravljeno c. kr. ministrstvo notranjih zadev skrbeti zato, da se v slučaju kazenskega dejanja nemudoma odstopijo akti c. kr. državnemu pravdnistvu v Mariboru in ob enem sistirati konstituiranje gornjeradgonskega okrajnega zastopa.“

Dana j, 24. septembra 1903.

Klaič, Berks, Spinčič, Šuklje, Vukovič, Povše, Dr. Gladyszavski, Robič, Dr. Žitnik, Borčič, Dr. Hruban, Dr. Stojan, Dr. Koudela, Žičkar, Dr. Ploj, Pfeifer, Perič, Šupuk, Dr. Gregorčič, Barwinski, Dr. Šušteršič.“

Celjske in štajarske novice.

(Imenovanje svetnikov v Celju) Nemški krik torej vendar ni bil zastoj. V Celje sta imenovana dva nova svetnika za okrožno sodišče in sicer oba — Nemca, Adalbert Kotzian iz Celja in J. Mulley iz Ljubljane. Slovenščine sta sicer oba zmožna in tudi nismo slišali o njih doslej preveč pritožb o zapostavljanju našega jezika v uradovanju, vendar je škandal, da slovenski poslanci niso dosegli niti toliko, da bi bil imenovan vsaj en Slovenec, tako da bode odslej za skoro izključno slovensko okrožje celjsko izmed osmih svetniških mest sedem zasedenih od Nemcev. Körber je, kakor je iz tega razvidno, popolnoma pod komandom Deršate! Zoper ta, Slovence prezirajoča imenovanja slovesno protestujemo!

(Himen.) Poročil se je v soboto, dne 3. t. m. g. dr. Anton Božič, c. kr. avskultant v Celju, z gco. Olgo Filipičevo, hčerko slovenskega odvetnika g. dr. Filipiča v Celju. Častitamo! — V nedeljo, dne 4. t. m. se je poročil g. Franc Strupi, trgovec v Celju, z gco. Karolino Drogenikovo iz št. Jurija ob juž. žel. Bilo srečno!

(O ta „nemška“ nemščina.) Ni čuda, ako prinašamo tuptam kak duševni umotvor naših nemčurjev, naših ponemčenih Slovencev, ki se odlikujejo po grozni dovršenosti v jeziku in pisavi, ni čuda pravimo, saj ti naši ljudje nimajo prilike, da bi se navadili nemščine, dasiravno so hudi „Nemci“. Pač pa se nam zdi čudno, da čitamo enake umotvore celo v izložbah nemških trgovin v Celju in specijelno v izložbi knjigotržnice, za katere lastnika se celo zahteva nižja gimnazija, da dobi koncesijo, in celo v izložbi knjigotržca, ki se šteje med prve stebre celjskega nemštva, knjigotržca Rascha. Tam čitamo na neki izloženi sliki doslovno: „pasendes Weinachts-Geschenk nach jeder photographischen Aufnahme vergössert gemalen.“ Seveda med celjsko nemščino in pismeno je precejšnja razlika pač dosti, dosti večja kakor med spodnjestajarsko in pismeno slovenščino in Celjani pač nimajo ušes za „neudeutsch“.

(Pri celjskem mestnem uradu vse v redu?)

Mi smo sicer zmiraj mislili, da je pri celjskem mestnem uradu vse v najlepšem redu. Pa ljudski glas je božji glas. Zato smo v naši zadnji številki objavili dopis iz občinstva v katerem naš dopisnik izraža dvome, ali morebiti vendar kaj ni v redu. Naš dopisnik omenja tudi mestnega ekonomista Drganca ter vpraša državno pravništvo, ali je istemu tudi že kaj znano o govoricah, ki po mestu krožijo, češ, da v mestnem uradu ne vlada vzoren red. Vpraša se v oni notičici državnega pravnika, ali je res, da so mestni gospodje, ker se baje računi niso vjemali, (nikakor pa nismo rekli, da računi, katere je Drganec predložil) hoteli svojo jezico izpustiti nad ekonomom Drgancom, dasiravno je očitno, da če krivda koga zadene, zadene nekega drugega nego Drganca, ker on ne gospodari z mestnim denarjem, ampak pokvarjene mestne ulice daje tlakati. V takem smislu je torej slovenski davkoplačevalec ponižno vprašal državno pravništvo, koliko je na onih govoricah resnice. Toda celjski Nemci „nove“ slovenščine nočejo razumeti, ako se jih v „novi“ slovenščini kaj neprijetnega vpraša. Napravili so užaljen obraz in celo zagrozili, da bode namesto, da bi oni stvar pojasnili, Drganec, za katerega smo se mi zaradi njih neopravičene grožnje z odpustitvijo potegnili, nas celo tožil za to dobroto. V nemškem celjskem lističu je čitati, da je dobil isti uradno (!) potrdilo od mestnega magistrata, da Drganec tam nič kriv ni! Toda ljube duše, stvar stoji nekoliko drugače. Mi tako vemo, da je kriv menda kdo drug nego Drganec, če je na splošno razširjenih govoricah kaj resnice. Toda pojasnila, ali se z našim denarjem v mestnem uradu pravilno gospodari ali ne, nam s tem še niste podali. Mi nočemo imeti potrdila o tem, ali je v mestnem uradu vse v redu, od mestnega urada samega ampak od višjih oblasti, kajti to vemo, da mestni urad ni poklican, da bi izdal verjetno potrdilo o neredu ali redu v lastni hiši. Zato kot davkoplačevalci še enkrat energično vprašamo pristojne oblasti, kaj je resnice na govoricah, da v mestnem uradu celjskem baje ni vse v redu?

(Celjski razbojniki obsojeni.) Vršila se je obravnava v znani zadevi, ko so celjski razbojniki napadli iz Šmartna v Rožni dolini se vračajoče Slovence, pri čemer je bila gospa Marija Tovornikova težko poškodovana. Storičca tega zločina sta bila neki Maks Dobovičnik iz Celja in vojak 87. polka neki Krieter, kateremu je g. Tovornik odvzel ob isti priliki bajonet. Dobovičnik je stal te dni pred celjskim sodiščem in je bil obsojen na 14 dni zapora, poostrenega z dvema postoma, ker je gospo Tovornikovo udaril s kolom po ustih, kar je bilo spoznano za lahko telesno poškodbo. Krieter, ki je prizadel omenjeni gospej težko rano na glavi, bo sojen pred vojaškim sodiščem. Tako je končno vendarle dobilo lopovstvo celjske nemčurske zalege svojo zaslužen kazeno.

(Kako „nemški“ Celjani pokopljejo svoje mrljice.) Umrla je pretekli teden ženica nekemu „pravemu“ „nemškemu“ Celjanu. Mož vzhic svojemu „stramm“ prepričanju še ni tako daleč dognal, da bi sedel na polnih vrečah zlata in srebra, čemur je najbrž tudi nekoliko krivo vedno suho grlo, kar je občni znak naših celjskih po-

ličnih baronov. Pa, umrla je ženica in mož jo je „sine lux, sine crux“ zabil v podolgovato „kišto“, naložil na ročni voziček in odpeljal na pokopališče. Otroci so mu tiščali. Ko pripeljajo do „Straussa“, oče ustavi in se gre nekoliko „pokrepčat“, otroci ostanejo zunaj in odgovarjajo na vprašanja, kaj je v „kišti“, z besedami: „naša mama“. Oče se pokrepča in sprevoč se pomika dalje proti „špitalskemu“ pokopališču. Nesreča je hotela, da je ob potu jarek, in še druga nesreča, da se je ta voziček prevrnil v ta jarek. Bila je pa zopet sreča, da se je končno posrečilo „kišto“ spraviti zopet na voz. Končno le pripelejo na pokopališče, kjer razloži mož „kišto“ raz voziček in jo se z besedami: „tu-le jo imaš, pa naredi ž njo, kar hočeš“, izroči grobarju, ki je ves zapanjen gledal ta prizor. Grobar se obotavlja, ali nesrečni udovec se z besedami: „nazaj je ne bom vozil“ hitro poslovil in odide. Naj pa še kdo reče, da celjski „Nemci“ niso na najvišji stopinji kulture

(Dobrna.) Tudi za shod na Dobrni, ki bode dne 18. oktobra t. l. se delajo živahne priprave. Govorila bosta izmed poslancev dr. Ivan Dečko, deželni in g. Žičkar, državni poslanec. Shod bode ob 3 uri popoldne. Natančneje prihodnjic.

(Velenje.) Za shod v Velenju, ki bode prihodnjo nedeljo, vlada splošno navdušenje. Kmetje se bodo udeležili iz vseh bližnjih in daljnih krajev. Govorilo se bode v prvi vrsti o kmetijskih in drugih gospodarskih zadevah. Torej kmetje, na shod!

(Državni poslanec vitez Berks), kateri je bil pred kratkim operiran, je toliko okreval, da bode mogel v nedeljo, dne 11. oktobra t. l. na političnem shodu v Velenju poročati o svojem delovanju v državnem zboru.

(Narodna vzgoja) Pri zborovanju „šulmarke“ v Slovenjemgradu naglašal je nek govornik, da bi posebno učiteljstvo moralo na učence uplivati, da se narodno vzgajajo. Vsak predmet daje k temu dovolj priložnosti: „Učitelji, vskliknil je govornik, vzgajajte nemški vam izročeno mladino našega ljudstva!“ Zatorej mi kličemo našim slovenskim učiteljem: „vzgaajate slovenski vam izročeno mladino našega ljudstva, učite jo ljubiti in spoštovati svoj materin jezik, da ne postane v poznejših letih, odpadnik in izdajica svojega naroda!

(Občni odbor v Mrčniseli) je v svoji izvanredni seji dne 4. t. m. imenoval g. Osvalda Pustiška častnim občanom, za njegove zasluge kot bivši obč. tajnik.

(Uradna slovenščina pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Ptuj) Lansko leto objavili smo nek odlok navedenega glavarstva, v katerem se stranki naznanja, da je c. kr. dež. fin. ravna teljstvo v Gradcu ne dovolilo odpisa zemljiškega davka, ker se je pri dotičnem pregledovanju škoda ni čez en četrt konstatirale. Stranka, ki je prejela navedeni odlok, mislila je, da se pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Ptuj iz nje norca delajo, kajti to je vendar nemogoče, da se nekaj ob enem je in ni konstatiralo. Dotična stranka, ki razume le par besedic nemški, je na besedi „nicht bewilligt“ podčrtani, spoznala, da se jej ni nič dovolilo. Torej čujte in strmite! Slovenski kmet, ki zna le nekaj besedic nemški, je nemški tekst razumel, dočim „uradne slovenščine“ c. kr. okrajnega glavarstva ni mogel razumeti. In zdaj pa recite, da nimajo oni nemški časniki prav, ki trdijo, da slovenski kmet bolje razume nemščino, kakor „novoslovenščino“. Seveda take „novoslovenščine“ kakor jo rabijo nemški uradniki pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Ptuj bi tudi sam hudič ne mogel razumeti. Da se pa od lanskega leta pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Ptuj ni nič na boljše obrnilo, da je še „uradna novoslovenščina“ nemških uradnikov vedno v najlepšem cvetu, kaže nam zopet odlok omenjenega glavarstva št. 6252 z dne 19. sept. letošnjega leta v katerem stoji doslovno: „Dne 21. junija t. l. izvršeno daljno eksekucijsko postopanje pa je prepisati temu, ker se je dne 18. maja 1903 pri davčnem uradu v Rogatcu vplačani znesek c. kr. glavni davkarji v Ptuj ni naznanil, torej se tudi po pravek v zapisniku dolžnikov obristitev (obve-

stitev) eksekutortja (eksekutorja) ni mogla pravočasno izvršiti. Tako pačenje slovenskega jezika je uprav škandal in poslali bomo oba odloka naravnost ministrstvu, da se bode isto prepričalo, da tako spakedrane slovenščine, kakor jo govorijo in pišejo naši nemški uradniki noben Slovenec ne more razumeti.

(Kateri mesec v letu ima največ rojencev?) Naša župnija Št. Peter pri Mariboru ima okoli 2400 duš. Njena glavna posest so vinogradi. Dobil sem slučajno v roke nje krstno knjigo ter našel, da se je porodilo v letih 1882—1892 kakor sledi: meseca januarja 69, februarja 69, marcija 76, aprila 62, maja 66, junija 60, julija 63, avgusta 62, septembra 50, oktobra 65, novembra 62 in decembra 72 otrok

(Javna predavanja o tuberkulozi) in drugih nalezljivih boleznih, o razkuževanju in prvi pomoči pri nezgodah imel bode pričeniš z 18. oktobrom od 8—9. ure zjutraj v risarski sobi obrtno nadaljevalne šole v Toplicah pri Zagorju ob Savi okrožni zdravnik g. dr. Zarnik. Zglasiti se je 11. oktobra ob 8. uri zjutraj v sobi imenovane šole.

(Kaj bo z Bračkom?) Bračku bivšemu načelniku okrajnega zastopa v Gornji Radgoni bode menda počil žolč, pa ne moremo pomagati. Ako človek umira, se mu telo trese, krči se in steguje, obhaja ga smrtni strah, in mrzel znoj mu pokriva čelo. Isto se godi sedaj Bračku, ko umira njegova slava, ko se mu trese stolec, za katerega je v smrtnem strahu. Besni, rjove in tuli, da je groza. V Okoslavcih je bil pred kratkem pri seji. Zdelaval je predstojnika, in se drl nad njim ter mu zapovedoval, kedaj mora biti kaj gotovo. Okoslavski predstojnik g. Kurbus namreč ni volil gospoda očeta Bračka, pa tudi ne „gospodara“ Bračka, ampak narodno. Pred volitvami ni bil Bračko z njim strog, ker se je bal za prestol, sedaj pa je videl, da mu ga tudi ta pomaga rušiti, pa postopa z njim, kakor tudi z drugimi župani prav po očetovski strogo. Kajne Bračko, „kjer se očetovska beseda ne posluša, sila naj vlada!“ Iz teg. vidimo, da se le še s silo vzdržuje na načelniškem stolcu. Ko je pri tej seji v Okoslavcih nekaj nemški narekoval, se mu je povedalo, da se v slovenski občini piše slovensko, ne pa nemško, kar mu je tako zaprlo zapo, da je kakor kip obmolčal. Pozneje je butal ob tla, misleč menda, da je rimski vojskovodja Pompej, in da bodo na to butanje tudi vstajale legije vojščakov, kolikor jih bo hotel, pa nič ni bilo. Duška svoji jezi ni dal z rohnenjem: „Da bi ti vozgrivci mene vlačili po caj tengah, ko mam že sere (sive) lase in sem toliko dobrega storil!“ Haha! Rekel je, da mu od vseh strani sveta ljudje pišejo, ker bi bili radi z orehovskim prerokom v zvezi, kar ga pa najbolj jezi. Bračkove jeze se ravno ne bomo preveč ustrašili, ampak mn bomo kmalu pokazali, kako se bo znašal nad ljudmi, kateri ga ne marajo. Volitev je ljudska volja in ljudska volja je božja volja, ne Bračkova. Slovence je dovolj dolgo imel za norce, dalje ne bo. Kakor smo slišali od nekaterih prejšnjih odbornikov okrajnega zastopa, Bračko ni pri oni svetovnoznani tožbi z železnico toliko koristil, kakor se baha. To so storili prejšnji odborniki, ki so morali hoditi k zaslišanju. Če bi rad Bračko o tem kaj več vedel mu pa povemo, in povemo mu tudi, da si ni zaslužil nagrade, katero so mu dali Nemci in nemškutarji v okrajnem zastopu, ne da bi Slovenci privolili. In temu mora biti konec. „Gorje mu, kdor ni sam svoj gospod“, pravi pesnik, dvakrat gorje onemu, ki ni zmožen postati sam svoj gospod, trikrat gorje onemu, ki bi lahko pa noče. Zato, na delo!

(Volitve v Gornji Radgoni.) Na drugem mestu objavljamo interpelacijo o sleparstvu pri volitvah v Gornji Radgoni. Če se glas Bračkovega privržanca Černjaviča razveljavi, kar se po pravici pričakuje, mora se razpisati za kmečke občine nova volitev, ker je sicer na obeh straneh število glasov enako. Ker bode pa mesto Černjaviča v tem slučaju volil Misleta za Slovence in ker tudi znani Mubič vsled sramotenja, ki ga je doletelo vsled izdajstva o Bračku noče nič več slišati, dobe Slovenci prav lahko večino v kmetskih občinah in s tem tudi ob

enem večino v okrajnem zastopu, kjer že deset let gospoduje nemčurska stranka!

(Od Mure.) K zadnjemu poročilu pod tem naslovom je še dodati, da se je Hrašovec proti večim izrazil, da je bil med dotičniki, katere so hoteli (oziroma zdaj že deloma so) Bračkijanci voliti v okrajni zastop. Gotovo so ga s tem hoteli na svojo stran prikleniti. Kajti Bračkovi pristaši se krčijo, kakor število podgan na potaplajoči se ladji. Jasno je, da je dotičnik, ki je volil Hrašovca namesto Miklana, volil po prvotnem načrtu, kateri se je v zadnjem hipu radi tega, ker jim je bil Vrbnjak naredil črto preko računa, moral izpremeniti

(Runeč.) Dne 27. sept. je priredilo „Kmetijsko društvo Lešnica in okolica“ na vrtu g. Anoška svojo letošnjo tombolo, ki se je vse stransko jako ugodno obnesla. Do sto raznovrstnih dobitkov je razveselilo marsikaterega gosta, katerih se je zbralo v tolikem številu, kolikoršnega nismo niti pričakovali. Počastili so nas s svojim obiskom Ormožani, Velikonedeljčani, Trgoviščani in celo Ljutomerčani. Da pa je tombola tako sijajno uspela, se imamo zahvaliti seveda cenjenim darovalcem lepih dobitkov, pred vsem milost. gospej Seršenovi, gg. Goričanu, Gomzeju, Miklun, Šepcu, Jurci, Havelku in Lončarvcu. Hajdinski tamburaši so pod vodstvom kapelnika, g. učitelje Pogrujca, izborni igrali in peli. Hvala jim! „Kmetijskem društvu“ pa častitamo na tako lepo uspeli prireditvi.

(Vprašanja na c. kr. glavarstvo v Ljutomeru.) S katero pravico je upokojeni učitelj Budna v občinskem odboru negovskem? S katero pravico hodi volit v okrajni zastop? S katero pravico je voljen Winkler v okrajni odbor, ko pa stanuje redno izven okraja gornjeradganskega? — Naše občine pa opozarjamo že v naprej na odgovor, ker Budna baje niti vinarja ne plačuje okrajnih doklad za okraj Gornja Radgona. Ali more biti znano to slovenskim občinam? Odgovor: more že, mora ne! In c. kr. glavarstvo? Odgovor: mora že, more ne!

(Ljutomer.) Bil sem v Ljutomeru po opravkih. Srečal sem se z znancem in izvedel sem o nekem dopisu slovenskega kmeta iz Št. Jurja na Ščavnici na nek c. kr. urad. Temu dopisu se je pa vse uradništvo, namreč nemško, na ves glas smejalo, ker je bil pisan v grozno slabi nemščini. Videl sem že dopise z vsakovrstnimi neumnostmi, pa tako neumega, s tako strašanskimi pravopisnimi in slovničnimi napakami še nikoli. Drugače je bil spisan čedno. Vsi uradniki, vse kar je moglo, se je smejalo in krobotalo, ter zasmehovalo neumne Slovence, da pišejo tako kitajsko nemščino. Tak človek misli, da se bo prikupil našim Nemcem, pa povzroči zasmeh in sramotenje ne le samemu sebi, ampak tudi celemu narodu. In Nemci se pa smejejo, češ, taki so vaši ljudje. Ali je to narod? Ljudstvo, čemu se sramotiš samo? Ako tudi znaš nemški, ne piši nič v tem jeziku, ampak v slovenskem, v materinem! Saj ima naš jezik iste pravice, in uradniki so zaradi vas, ne pa vi zavoljo njih. Če hočejo jesti kruh, pridelan z vašimi žulji, naj se učijo tudi vašega jezika. Dopisujte toraj slovenski, zahtevajte slovenske dopise in nemške vračajte!

(V Zagreb dne 11. oktobra!) Sprejeli smo iz Zagreba navdušen poziv na Slovence, naj se udeležimo odkritja Starčevićevega spomenika dne 11. oktobra v Zagrebu. V petek objavimo ta navdušeni poziv, že danes opozarjamo vse, katerim je mogoče, naj se pripravijo za prihodnjo nedeljo v Zagreb k ti veliki svečanosti. Odbor prosi, da se udeležba zaradi lepšega sprejema istemu že naprej naznani na naslov: „Odbor za slavu odkriča Starčevićevog spomenika, Zagreb, Illica 21.“ Torej, kdor more, 11. okt. v Zagreb!

Rdeče vino in vinska kupčija.

Znano je, da v amnem vinogradarstvu ali pravzaprav kletarstvu govorimo danes le o belem vinu in črnini; rdeče vino je pa nekaka mešanica belega in črnega vina, ki pride za splošni promet malo v poštev, ampak je le bolj lokalnega pomena. Škoda, da po nekaterih krajih še vedno nočejo tega uvaževati. Nove bridke skušnje jih bodejo pa izučile; ali take skušnje so drage.

Preteklo leto se je z nova pokazalo, da so rdeča vina pridelovalcem ostajala v kleti. Ne govorim tukaj o kranjskem cvičku, ki se še vedno prodaja po neprimerno nizki ceni. Vendar pa smelo trdim, da ne bo nikdar dosegel tiste trajne, širokoznane slave, ki jo vživa n. pr. pristna „kranjska klobasa“. Kajti ta diši vsakemu zdravemu človeku, medtem ko se cviček pije le bolj doma.

Na mislih imam druge pokrajine, koder so nasadili tudi že lepe nove vinograde, — a premalo so gledali na kakovost dotičnih vrst vinske trte. Žalibože, da se to ponavlja še dandanes tuintam. Mnogim je načelo: najboljša trta je tista, ki največ rodi. — Ako tako delamo, smo na krivem potu. Od dveh skoraj čisto enako velikih vinogradov dal je lani eden 60 hl vina po 30 K = 1800 K, drugi pa samo 44 hl vina toda po 52 K = 2288 K, torej po vrednosti 488 K več nego prvi, t. j. 27%. Kvalitetne vrste trt saditi se dobro poplača; saj imamo tudi take, ki obilo rodé.

Poleg tega, da se po nekaterih krajih še vse premalo ozira na vrste, ki dajo žlahtno kapljico, zagreši se češče na ta način, da nekaterniki ne ločijo niti belega grozdja od črnega prilično trgatve, ampak pomešajo drugo z drugim, in tako dobijo rdeče vino. Še celo bolano in gnilo pomešajo med zdravo. Vino iz takega grozdja nima ne prave barve, ne harmoničnega okusa in se pogostoma težko čisti, a še težje prodá.

Vino mora imeti gotova svojstva, da dobi odjemalcev iz drugih dežel. Skušnje nas pa dovolj učijo, da so rdeča vina za izvažanje brez pravega pomena.

Proč torej z rdečim vinom zlasti po Spodnjem Štajarskem! Sotelski.

Društveno gibanje.

(Društveno naznanilo.) Dne 11. oktobra t. l. priredi „Kmetijsko društvo Lešnica in okolica pri Ormožu“ svoje mesečno zborovanje; ob tej priliki predava g. A. Kosi o umnem kletarstvu s posebnim ozirom na naše razmere. Gostje dobro došli! Zbirališče: runečka šola. Začetek ob 2. uri popoldne. Društveno predstojništvo.

(Društvo „Zvezda“ na Dunaju) vabi k zabavnemu večeru, ki bode v nedeljo 4. oktobra 1903 na Dunaju v dvorani „Zum Regensburgerhof“, I., Sonnenfelsgasse 2. Začetek ob 6. uri zvečer. — Opomnja: Neudje plačajo za društvene svrhe po 40 vin. za vsak zabavni večer. Prihodnji zabavni večeri društva „Zvezde“ bodo 1. novembra, 6. decembra 1903, 3. januarja, 7. februarja, 6. marca, 10. aprila (to je drugo nedeljo) in 1. majnika 1904 v omenjeni dvorani. Društveni izleti bodo ob nedeljah: 5. junija, 3. julija in 7. avgusta 1904. — Iz pravil društva „Zvezde“ naj se blagovoljno uvažujejo sledeči paragrafi: § 2. Namen društva je izobrazba, zabava in podpiranje udov, kar doseza, društvo s predavanji, poukom v raznih strokah, petjem, glasbo, gledališkimi predstavami itd., ter s podpiranjem svojih udov, izjemoma tudi neudov, ako so Slovenci. Društvo daje podpore, brezobrestna posojila, slednja le, ako jamčita dva uda. Politika se iz društva izključuje. — § 5. Društvo imej vsaki mesec ali vsaj štirikrat na leto svoje navadno zborovanje. Poleti prireja društvo po sklepu odbora namesto zborovanj, društvene izlete. — § 7. Redni udje društva morejo biti na Dunaju ali v okolici živeče osebe slovenskega rodu in sicer moškega in ženskega spola raznih stanov. Ude sprejema odbor ter jih sme tudi odklanjati; vzroka za to pa mu ni treba naznanjati. Udje so častni, ustanovniki, redni udje in podporniki. Izključevanje udov vrši odbor, dotičnikom pa je naznati vzrok; zoper to ima dotičnik pravico pritožbe pri občnem zboru. Častnim udom imenuje društveni občni zbor one može, ki so si za društvo pridobili posebnih zaslug. Ustanovnik plača enkrat za vselej 40 K, ali pa štirikrat v teku enega leta po 10 K. Podpornik plača na leto 4 K, redni ud pa na leto po 2 K in eno krono vpisnine. Iz društva izobčenim smatrati se imajo oni redni udje, kateri svojih donoskov v roku treh mesecev po izvršenem opominu ne plačajo. — Slovence in

Slovenke na Dunaju vabimo vladno, da blagovale pristopiti kot udje društvu „Zvezdi“.
Dunaj, dne 1. oktobra 1903 Odbor.

Druge slovenske novice.

(Nedeljski počitek pri deželni brambi.) Domobranski minister je odredil, da se ima častnikom in moštvu deželne brambe dovoliti ne deljski počitek izvzemši le neizogibne slučaje, redne službe, marše povodom velikih vaj, azistence itd.

(V Zagorju) se je tudi začel štrajk. Za vzdrževanje redu se je število orožnikov povišali, ki pa do sedaj še niso imeli nikakega posebnega opravka, ker so rudarji mirni in le v postavnih mejah zahtevajo zboljšanja svojega stanja. Že limo jim najboljšega uspeha. Živeli delavci!

(Brzjavna tajnost.) Orednja poštna in brzjavna uprava je izdala pred kratkim naredbo, po kateri daje poštno ravnateljstvo posameznim uradom dovoljenje za prepis brzjavk v vsakem slučaju posebej. Isto velja tudi za vpogled originalov oddanih brzjavk. Opošiljatelj se mora legitimirati, ako hoče informacij o svoji oddani brzjavki. Izvenuradnim osebam se originalne brzjavke nikakor ne smejo izročati.

(Iz Koroškega) se nam poroča o slučaju uradnega preziranja našega jezika, kakor kaj takega če nismo slišali. Zgodil se je ta slučaj v Rožku, na slovenskih tleh, in je tako kričeč, da zasluži zelo resnega promatranja. Dr. Brejc je zastopal slovensko stranko proti slovenski stranki. Pri obravnavi je sodnik, dasiravno so bila povabila slovenska, izjavil, da se bo obravnavalo v nemškem jeziku, ker sodnik ni zmožen slovensčine. Sveda je dr. Brejc najodločnejše protestiral proti takemu postopanju, na kar sodnik stori formalni sklep, da se bo obravnavalo v nemškem jeziku in zapove dr. Brejcu, da mora nemški govoriti. Nasprotnikov zastopnik dr. Mit teregger je zahteval, da naj se dr. Brejca, ako noče nemški govoriti, naravnost kontumacira, česar se pa sodnik ni mogel storiti, ampak je poklical najprej nekega pisarja, potem pa kancelista za tolmača, ali oba sta izjavila, da nista slovensčine toliko zmožna. Sodnik nato preloži obravnavo, da se bo dobilo tolmača, dr. Brejca pa obsodi da mora plačati stroške prelozbe. — In to naj bo c. kr. sodnik, kateremu naj ljudstvo zaupa, da bo pravično sodil! Sramota za našo justično upravo, da trpi take politične sodnike na tako odgovornih mestih.

(Körberja bodo spustili v morje) dne 21. t. m. v Trstu, namreč Lloydov parobrod, kateremu bodo dali ime ministrskega predsednika. Körber pride sam v Trst, da prisostvuje slavnosti.

(C. in kr. častniki pa laška irredenta.) Ni še dolgo temu, kar so se udeležili v Ljubljani častniki nemške irredentovske veselice ob priliki štiridesetletnice „turnferajna“ in sedaj se poroča, da so se v Gorici tamošnji c. in kr. častniki veselice zloglasnega laškega irredentovskega društva „Lega nationale“, pri kateri je bilo — kakor v Italiji. Udeležba pri Prešernovi veselici v Ljubljani je bila častnikom prepovedana. Živela naša slavna c. kr. armada!

(Zborovanje laških dijakov), ki se je vršilo prošli ponedeljek, se je vršilo v takem zmislu, da so vsi listi zaplenjeni, ki so natančnejše poročali o tem zborovanju. Lahko si je misliti, kaj se je vse govorilo. Laška meja se je gotovo pomaknila do sedanje Kranjske.

(Novo vojno ladjo „Nadvojvoda Karol“) so spustili v nedeljo jutraj v Trstu pri sv. Marku v morje. Nova ladja je dolga 118,55 m, široka 21,72 m in drži 10.600 tonelat. Ta ladja je največja ladja naše vojne mornarice in izgradili se bodeta še dve enakega modela.

Loterijske številke.

Trst, dne 3. oktobra 1903: 17, 78, 2, 72, 31.
Linc, „ „ „ „ 76, 68, 27, 78, 89.

Samostalen trgovski sotrudnik

izurjen v manufakturni stroki se sprejme pri tvrdki **Ladislav Hudjek**, Krapina, 411) 1 Gajeve ulice št. 75.

Slovenska tvrdka!

Vincenc Čamernik

kamnoseški mojster

Celje * Nova ulica št. 11 * Celje

priporoča k sezoni svojo mnogobrojno zalogo raznovrstnih

grobnih spomenikov

iz različnih marmorjev, granita in syenita po konkurenčnih cenah.

Cerkvena, monumentalna in vsa v to stroko spadajoča dela.

(412) Postrežba točna in solidna. 8-1

Kuharica

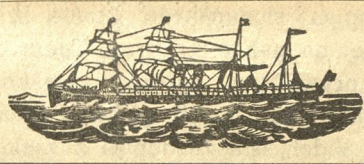
bolj stara, izurjena v vseh strokah gospodinjstva in poljedelstva, slovensčine in nemščine v govoru in pisavi zmožna in z dobrim letnim spričevalom išče službe v župnišču.

Naslov pove upravništvo „Domovine“ v Celju.

Vožnje karte in tovorni listi v

AMERIKO

Kralj. belgijski poštni parnik.

Red Star Linie iz Antverpna naravnost v Novi Jork in Filadelfijo.

Koncesijovana od vis. c. kr. avstrijske vlade. Pojasnila daje Red Star Linie, Dunaj IV. Wienergürtel 20 ali pa Julij Popper, Südbahnstr. Nr. 2, Innsbruck.

Trgovina z železnino „MERKUR“ PETER MAJDIČ

v Celju, Graška cesta števil. 12

priporoča svojo veliko zalogo

najboljšega železa in jekla, pločevine, žice, kakor žico za ograje, lite žele. ne, vsakovrstnega orodja za rokodelce, različnih žag, poljedelske a orodja in sicer orala, brane, motike, kose, srpe, grablje in strojev; vsakovrstnih ponev, ključalničarskih izdelkov ter okov za okna, vrata in pohištvo, žrebljev, vijakov in zakov, hišne in kuhinjske posode tehtnic, sesalke, meril in uteži, raznovrstnih stavbinskih potrebščin ter vsega drugega blaga za stavbe, hiše, vrte itd.

Traverze, cement, strešna lepenka, trsje za obijanje stropov (štorje), lončene cevi, samokolnice, oprav za strelovode, ter vse v stroko železne trgovine spadajoče predmete.

Tomazeva žlindra, najboljše umetno gnojilo.

* Bogata izber vsakovrstnih nagrobnih križev. *

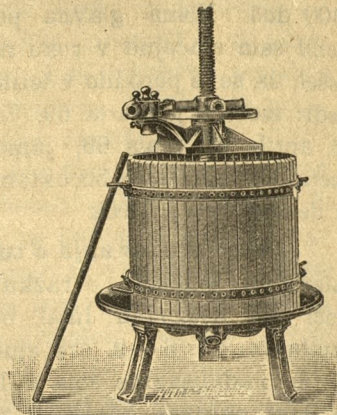
Postrežba točna

Cene nizke.

K sezoni!

Trgovina z železnino „MERKUR“ Peter Majdič
Celje, Stajarsko *** Podružnica v Kranju, Gorenjsko

priporoča svojo veliko zalogo različnih poljedelskih strojev, kakor: gepeljne, mlatilnice, čistilnice, slamoreznice, mline in stiskalnice za grozdje in sadje, vetrnice, brane za njive in seno-žeti, pluge itd.

po najnižjih cenah. (398) — 20

Učenca

s primerno šolsko izobrazbo, sprejme takoj tiskarna D. Hribarja v Celju.

Lepo posestvo

15 minut iz mesta Celja, z lepo, enonadstropno hišo in gospodarskimi poslopji ter 12 orali pred vodo varnim zemljiščem in lepimi stavbišči, je takoj za prodati.

Več pove JOSIPINA NASKO v Celju.

Molitvene bukvice

priproste, kakor tudi v najfinjih vezih, po vsakoršni ceni pri

Dragotin Hribar-ju v Celji

Posebno opozarjamo preč. g. katehete in duhovščino na velik izbor molitvenikov za šolarčke, kakor tudi odrasle.